

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Mere liv på landet

Landdistriktsprogrammet 2007-2013

Mere liv på landet
Lanndistriktsprogrammet 2007-2013

1. oplag
Dec. 2006 / ISBN 87-91967-63-5
Oplag 6.000 ex.

Udgiver
Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Redaktion
Karin Møller-Olsen

Design
Macvaerk Design Studio

Tryk Trykbureauet

Fotos Polfoto, Scanpix

Største satsning på landdistrikter i Danmarks historie

Danmark er inde i en rivende udvikling i disse år. Økonomien blomstrer, og arbejdsløsheden er historisk lav. Men det er ikke hele Danmark, der tager del i de gode tider. Gennem en massiv investering i landdistrikterne vil regeringen skabe et Danmark i bedre balance.

Fra 2007 sætter vi en ny kurs for landdistrikterne. Pejlemærkerne er sat for det mest omfattende program nogensinde til at styrke udviklingen i landdistrikterne.

I perioden frem til år 2013 har regeringen og Dansk Folkeparti aftalt at investere mere end seks milliarder kroner i landdistrikterne. Staten leverer den ene halvdel, og EU bidrager med den anden. Pengene skal bruges til at skabe flere arbejdspladser, udvikle fødevarebranchen, gøre det mere attraktivt at bo på landet, bevare vores rige natur og sikre miljøet. Kort sagt: Vi vil skabe mere liv på landet.

Regeringen har ændret på fordelingen af midlerne i det nye landdistriktsprogram. Vi har styrket indsatsen på udviklings- og beskæftigelsesområdet, og det er vel at mærke uden at sænke ambitionerne på miljøområdet. Hvis vi skal ændre udviklingen i landdistrikterne, gælder det om at fastholde og skaffe nye arbejdspladser. Pejlemærket har hele tiden været levende og dynamiske

landdistrikter, og vi kommer kun derhen, hvis der er arbejdspladser i landdistrikterne.

Vi når længst med en udvikling baseret på lokale idéer og lokale initiativer. Det glæder mig, at det nye landdistriktsprogram fremmer lokal medbestemmelse og giver borgerne medejerskab i områdets udvikling. De mennesker, der bor på landet, er selvfølgelig dem, der er bedst til at vurdere, hvad der skal til. Det er vigtigt, at de kommer til orde, så derfor lægger jeg stor vægt på dialog. Derfor vil jeg gerne opfordre alle med interesse i landdistrikterne til at tage del i både debatten og indsatsen for mere liv på landet.

Venlig hilsen

Hans Chr. Schmidt
Fødevareminister

Foto: Camilla Hey

Fire mål for mere liv på landet

Regeringen har sat fire mål for udviklingen af landdistrikterne, nemlig:

- **Flere iværksættere og lokale arbejdspladser i landdistrikterne**

Beskæftigelsesmuligheder for befolkningen i landdistrikterne er vigtige for at sikre, at folk kan bosætte sig og få en fornuftig hverdag til at fungere i nærområdet. Målet er derfor at modvirke fraflytning ved at fremme beskæftigelsen i fødevarerhvervene og at fastholde og skabe nye lokale arbejdspladser inden for en række forskellige erhverv, herunder miljøteknologi og turisme.

- **Stærkere konkurrencekraft i fødevarer- og skovsektoren**

I den øgede globale konkurrence er det væsentligt at sikre Danmark en markedsandel ved at udvikle fødevarer-, gartneri- og skoverhvervet til fortsat at være konkurrencedygtigt. Det skal bl.a. ske ved at fremme innovation, udvikle særlige kvalitetsfødevarer og sikre, at produktionen finder sted ved hjælp af miljøeffektive teknologier.

- **Varierede landskaber, rig natur og rent miljø**

En væsentlig værdi for landdistrikterne er en rig natur og et rent miljø. Her er gennemførelsen af den politiske aftale om Vandmiljøplan III væsentlig. Det omfatter etablering af vådområder og placering af brakarealer i randzoner til vandløb og søer. Væsentlige elementer er desuden aftalen om fremme af økologisk jordbrugsdrift, fastholdelse af jordbrugsproduktionen på udvalgte øer samt landmandens og skovbrugerens rolle som naturforvalter.

- **Attraktive levevilkår i landdistrikterne**

Det er regeringens mål, at danskerne skal have gode og attraktive levevilkår, uanset hvor i landet, de bor. Borgerne i landdistrikterne skal derfor have høj service og adgang til skoler, indkøbsmuligheder, internet, fritidsaktiviteter og andre kulturtilbud.

Fakta om landdistrikterne

Definition af landdistrikter

Med udgangspunkt i den nye kommunale struktur pr. 1. januar 2007 har Fødevarerministeriet inddelt kommunerne i fire klasser. Inddelingen er blevet til på baggrund af et klassifikationssystem, der er udarbejdet sammen med Danmarks Jordbrugsforskning, og som er baseret på 14 udvalgte indikatorer. Indikatorerne er beskrevet i strategien, der kan læses på www.dffe.dk/landdistriktshoering

- Yderkommuner (16 kommuner)
- Landkommuner (29 kommuner)
- Mellemkommuner (18 kommuner)
- Bykommuner (35 kommuner)

Landdistrikterne defineres som yderkommuner, landkommuner og mellemkommuner, i alt 63 kommuner. Landdistriktsprogrammets indsats skal først og frem-

mest målrettes yderkommuner og landkommuner, idet mellemkommunerne dog også vil få mulighed for en vis EU-medfinansiering.

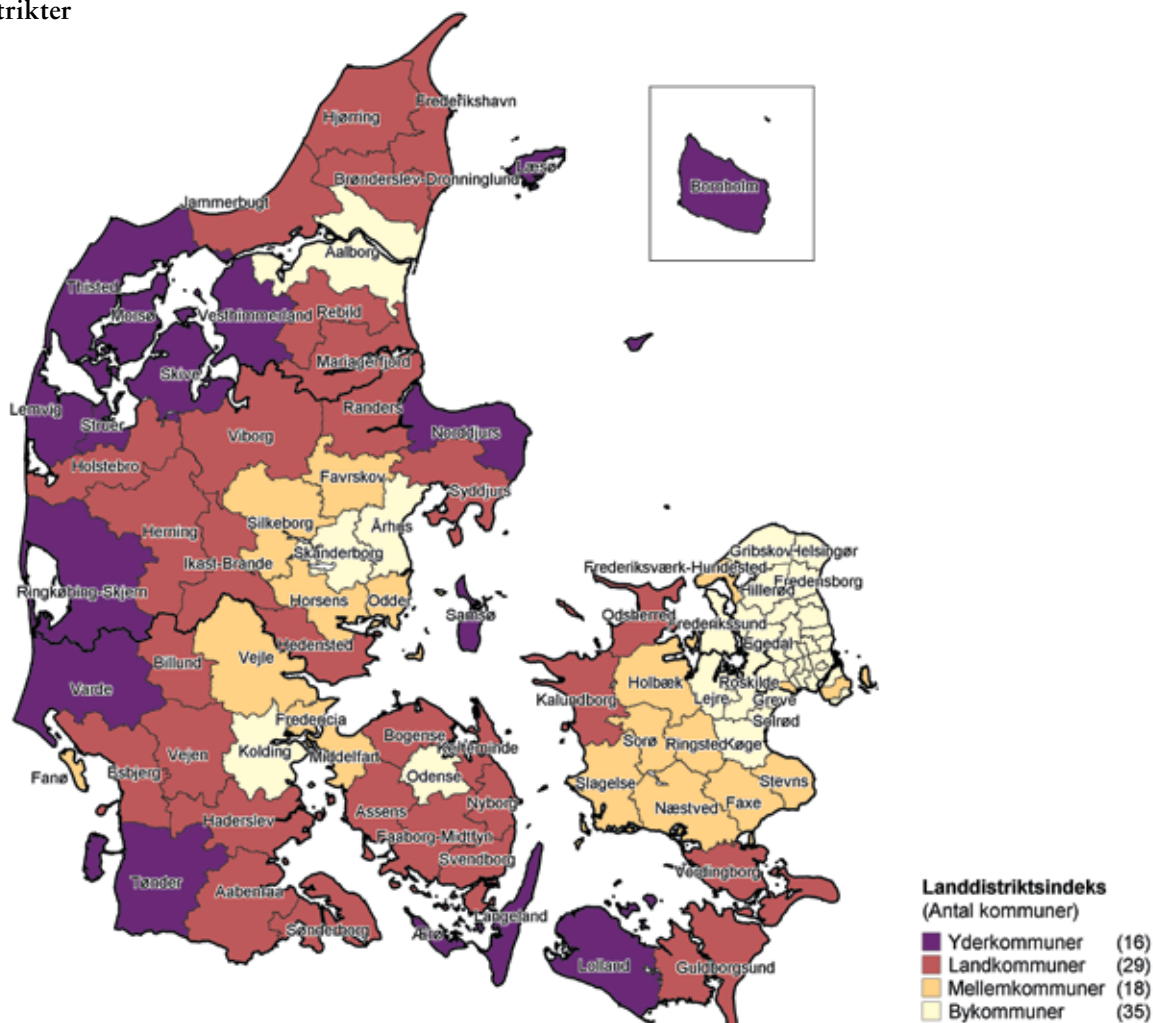
Beskæftigelsen i landdistrikterne

Beskæftigelsen i hele landet er i perioden 1994-2004 steget med 4,7 %. I landkommunerne har stigningen i samme periode kun været på 1,5 %, mens der i yderkommunerne har været tale om et fald i beskæftigelsen på 2,0 %.

Landbrugserhvervet har fortsat en forholdsvis stor betydning i yderkommuner og landkommuner. Andelen af beskæftigede i landbrugserhvervet i 2004 var mere end dobbelt så høj i yderkommuner som i gennemsnittet af hele landet (7,4 % mod 3,2 %). I landkommunerne er det tilsvarende tal 5,4 %.

Landdistrikter

Fig. 1

Støtte til udvikling i landdistrikterne

Målene for udvikling af de danske landdistrikter foreslås realiseret gennem 16 konkrete støtteordninger:

1. Innovation/udvikling i primært jordbrug

- Demonstration og formidling af ny viden
- Investeringer på bedrifter
- Samarbejde om udviklingsprojekter

2. Innovation/udvikling i forarbejdningssektor

- Formidling af viden
- Udvikling og anvendelse af nye teknologier/nye processer/nye produkter
- Samarbejde om udviklingsprojekter

3. Fødevarer kvalitet – udvikling/deltagelse/markedsføring

- Primærproducenter, der deltager i en godkendt kvalitetsmærkningsordning - medlemsgebyr og kontrolafgifter
- Primærproducenter, der gennemfører investeringer for at producere under en godkendt kvalitetsmærkningsordning
- Producentensammenslutninger kan opnå støtte til information/markedsføring af sådanne kvalitetsprodukter
- Samarbejdsprojekter der udvikler kvalitetsprodukter
- Oprettelse af rejsehold

4. Ø-støtte

- Arealstøtte til jordbrugere på 31 ugunstigt stillede små og mellemstore øer

5. Miljøbetinget tilskud og omlægning til økologisk jordbrugsproduktion

- Arealtilskud ydes i form af 5-årig omlægningsstøtte og miljøbetinget støtte

6. Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger

- Arealtilskud i 5 år til pleje af græs- og naturarealer

7. Etablering og drift af vådområder

- Investeringer i anlæg, forundersøgelser, materialer, serviceydelser
- Arealtilskud
- Mulighed for statsligt opkøb af jord

8. Etablering af brak i randzoner

- Arealtilskud til etablering af brakareal i randzoner til søer og vandløb

9. Miljø- og naturprojekter

- Planlægning af naturprojekter
- Pleje af sammenhængende græs- og naturarealer
- Etablering af græsningsselskaber
- Investeringer i forbindelse med beskyttelse af miljø, natur eller dyrevelfærd
- Jordfordelinger i forbindelse med projekter

10. Etablering af landskabs- og biotopforbedrende beplantninger, herunder plantning af læhegn

- Etablering af beplantningen samt renholdelse og vedligeholdelse i 3 år

11. Plantegenetiske ressourcer

- Demonstration og formidling af viden om plantegenetiske ressourcer

12. Skovordninger

- Privat skovrejsning i skovrejsningsområder
- Genetablering af landbrugs- og skovbrugs-potentialet efter naturkatastrofer, herunder stormfald

13. Nye arbejdspladser i landdistrikter

- Igangsætning af erhvervsaktiviteter ud over landbrug
- Etablering/udvikling af mikrovirksomheder
- Etablering af servicefaciliteter
- Turisme
- Investering i fødevareraktiviteter
- Analyse og undersøgelse af lokalområdet

14. Attraktive levevilkår i landdistrikter

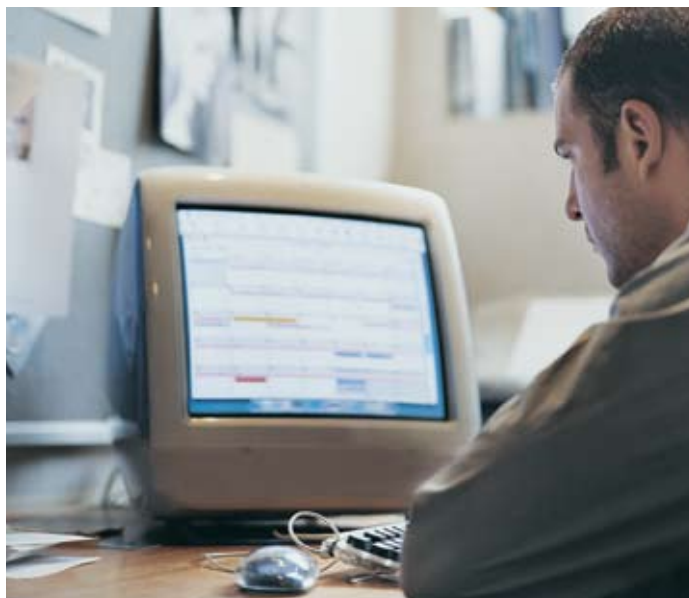
- Igangsætning af erhvervsaktiviteter ud over landbrug
- Etablering/udvikling af mikrovirksomheder
- Turisme
- Fornyelse i landsbyer
- Etablering af servicefaciliteter
- Bevaring af natur- og kulturarv
- Gennemførelse og formidling af analyser

15. Kompetenceudvikling

- Kompetenceudvikling i forbindelse med gennemførelse af projekter indstillet af en lokal aktionsgruppe
- Opkvalificering i fødevarer- og skovsektoren som led i innovationsprojekt
- Bedriftsrådgivning

16. Støtte til lokale aktionsgrupper

- Drift af lokale aktionsgrupper
- Analyse af område for en lokal aktionsgruppe
- Spredning af information om område/strategi
- Kompetenceudvikling

VI BRINGER
RER UD?

PRISER
The picture shows a list of prices for various items.

Sådan fordeles pengene

Regeringen har besluttet at fordele 560 millioner kroner (statslige midler og EU-midler) i hvert af årene 2007 og 2008. Hertil kommer 13,5 mill. kr. (EU-midler) årligt til lokale aktionsgrupper i såkaldte ”mellemkommuner” (se fig. 1).

Fordeling på de tre akser i 2007 og 2008 (årligt)

25,4 % til udvikling i fødevarerbranchen;
akse 1: 142 mio. kr.

55,0 % til styrket natur og miljø;
akse 2: 308 mio. kr.

19,6 % til job og levevilkår;
akse 3: 110 mio. kr.

Udvikling i fødevarerbranchen Tilsagnsmidler i 2007 og 2008 – Akse 1

(mio. kr. pr. år)

Kompetenceudvikling	3
Innovation/udvikling, jordbrug	50
Innovation/udvikling, fødevarersector	60
Fødevarer kvalitet (især økologi)	29
I alt	142

Styrket natur og miljø Tilsagnsmidler i 2007 og 2008 – akse 2

(mio. kr. pr. år)

Ø-støtte	10
Vådområder/randzoner	45
Miljøbetings og omlægning til økologi	111
Klassisk MVJ	90
Læhegn	15
Miljø- og naturprojekter	11
Plantegenetiske ressourcer	2
Skov	24
I alt	308

Job og levevilkår Tilsagnsmidler i 2007 og 2008 – akse 3/4

(mio. kr. pr. år)

Lokale aktionsgrupper	95
- nye jobs i landdistrikterne	
- attraktive levevilkår	
- drift af LAG	
Kulturaktiviteter i landdistrikterne	5
Aktiviteter for børn og unge	10
I alt	110

Totalt: 560

De lokale aktionsgrupper, LAG'er

Et væsentligt element i gennemførelsen af landdistriktsprogrammet 2007 – 2013 er etableringen af lokale aktionsgrupper. Der kan etableres lokale aktionsgrupper, der arbejder med landdistriktsudvikling, i hele landet. Det er dog kun godkendte lokale aktionsgrupper i de såkaldte yder-, land- og mellemkommuner, der er berettiget til støtte fra landdistriktsprogrammet.

En stor del af indsatsen under akse 3 – job og levevilkår - er reserveret til områderne, der har en godkendt lokal aktionsgruppe.

Den lokale aktionsgruppe skal sikre en høj grad af lokal indflydelse på udviklingen. Det er deres opgave at udarbejde strategier for udviklingen og være med til at involvere de lokale ressourcer. Kommunalbestyrelser og regionale vækstfora skal inddrages i strategiarbejdet.

Sådan etableres en lokal aktionsgruppe

En lokal aktionsgruppe skal som udgangspunkt dække flere kommuner og lokale myndigheder, erhvervsinteresser, foreninger og borgere kan være repræsenteret.

En lokal aktionsgruppe skal organisere sig som en forening, hvor en stiftende generalforsamling vælger en bestyrelse og godkender forretningsordenen m.v.

Den lokale aktionsgruppe udarbejder en udviklingsstrategi og indstiller projekter til støtte fra landdistriktsprogrammet. Fødevareministeriet godkender strategien og projekterne.

Særlig støtte til økologi

Ud over den kendte omlægnings- og arealstøtte til økologisk jordbrug indeholder landdistriktsprogrammet 2007-2013 en styrkelse af økologiindsatsen under kvalitetsmærkeordningen på 27 mio. kr. årligt. Hertil kommer, at der i 2007 og 2008 er øremærket yderligere 10 mio. kr. om året til økologi under programmets ordninger for innovation og udvikling.

I 2007 og 2008 anvendes den ekstraordinære støtte på kvalitetsmærkeordningen. Fordelingen af de særlige økologimidler for den resterende del af programperioden fastsættes senere.

Under landdistriktsprogrammet 2007 – 2013 ydes, ligesom hidtil, støtte til omlægning til økologisk drift. Støttes gives som arealstøtte med en fast støttestats pr. ha i fem år. Som noget nyt kan kvægbedrifter modtage omlægningsstøtte på lige fod med andre økologiske bedrifter.

Landdistriktsprogrammet støtter lokale initiativer

Målet for Landdistriktsprogrammet 2000-2006 og Landdistriktsprogrammet 2007 – 2013 er grundlæggende det samme, nemlig at støtte alle sider af livet på landet.

Eksempler på projekter, der får støtte fra landdistriktsprogrammet 2000-2006:

Ny procesteknologi

Legro Gartneri A/S, der dyrker krydderurter og specialsalater i potter, har fået tilskud til investeringer i ny procesteknologi. Virksomheden vil blandt andet installere fuldautomatiske høst- og pakkerianlæg og optagerobot med plantegribere.

Formålet med projektet er at forbedre arbejdsmiljøet for de ansatte ved at forbedre arbejdsgangene. Samtidig forventes projektet at kunne øge medarbejderstaben med 15 ansatte.

Gulerødder

Lammefjordens Gulerodslaug vil i et nyt projekt øge kendskabet til de nordvestsjællandske Lammefjordgulerødder gennem aktiviteter for børn, unge og børnefamilier.

Aktiviteterne omfatter blandt andet debatarrangementer om kvalitet og råvarer, en stand på for eksempel dyrskuer og musikfestivaler med smagsprøver, konkurrencer og information, uddeling af gratis gulerødder til skolebørn og salgsfremstød i detailbutikker. På denne måde skal projektet både øge salget af gulerødder og skabe mere viden om sund kost og ernæring.

Nyt gårdmejeri med gamle mejeritraditioner

Preben Ørum Pedersen har fået tilskud til et nyt gårdmejeri, der skal hedde Sønderhaven Gårdmejeri.

Gårdmejeriet vil producere lokale fødevarer-specialiteter ud fra gamle mejeritraditioner med fokus på den gode historie og smag. Tilskuddet skal bruges til at bygge både mejeri og lagerhal og til at købe maskiner. Projektet forventes at øge virksomhedens medarbejderstab med fem til seks personer.

Genopretning af tilgroede naturarealer ved afgræsning med får og geder

Som demonstrationsprojekt oprettes et græsningsselskab for afgræsning af området Dyrehaven på halvøen Asnæs syd for Kalundborg.

Området er tilgroet, og projektet vil forbedre naturen på området ved afgræsning med får og geder. Projektet vil indsamle praktiske erfaringer med denne form for naturgenopretning, som siden skal viderefremmes til andre lodsejere.

Følg med i udviklingen og deltag i debatten på www.landdistriktsprogram.dk

Du kan også ringe på vores hotline om Landdistriktsprogrammet 2007-2013: telefon 33 95 89 89, alle hverdage kl. 10-12 fra 8. januar 2007

Tidsplan for landdistriktsprogrammet

September 2005

Vedtagelse af det formelle EU-grundlag

September 2006

Fordeling af EU's landdistriktsmidler til medlemslandene

November 2006

Budgetaftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti

December 2006

Udkast til strategi og landdistriktsprogram sendt i høring

December 2006

Møde med dialoggruppen

Januar 2007

Høringsrunde, ministeren deltager i seks regionale debatmøder (se tid og sted på www.landdistriktsprogram.dk)

Februar 2007

Program og strategi sendes til godkendelse i EU Kommissionen

Marts 2007

Kommunekonference om lokale aktionsgrupper

Sommer 2007

Landdistriktsprogrammet for 2007 – 2013 iværksættes

LÆS MERE PÅ

www.landdistriktsprogram.dk

HOTLINE

telefon 33 95 89 89

hverdage kl. 10-12, fra 8. januar 2007

LANDDISTRIKTER

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Slotsholmsgade 12
1216 København K

Tlf: 33 92 33 01

Fax: 33 12 37 61

fvm@fvm.dk

www.fvm.dk

DEN EUROPEISKE UNION